

DOCUMENTS D'AVALUACIÓ

Avaluació de les mesures i suports intensius dirigits als alumnes amb necessitats educatives especials vinculades al Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

POLICY BRIEF

Aquest llibre està publicat amb una llicència Creative Commons

Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 4.0.

No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Índex

1. Introducció	4
2. Teoria del canvi	7
3. Resultats de l'avaluació i recomanacions	12
3.1. Priorització i utilització dels recursos.....	12
3.2. Adequació dels recursos.....	13
3.3. Treball en xarxa.....	16
3.4. Cobertura del servei.....	18
3.5. Elements transversals.....	19
4. Seguiment i avaluació del Decret	21
5. Reflexions finals	25

© Generalitat de Catalunya

Departament d'Educació
Direcció General d'Educació Inclusiva

Autoria: **KSNET (Knowledge Sharing Network)**

Edició: **Gabinet Tècnic**

Disseny i maquetació: **Giny**

1a edició: **octubre de 2023**

1. Introducció

El **Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu** estableix les directrius per a l'educació inclusiva a Catalunya. Aquesta norma té com a objectiu principal garantir que totes les persones, independentment de les seves capacitats, puguin accedir a una educació de qualitat i que els centres educatius sostinguts amb fons públics de Catalunya, dins de l'àmbit no universitari, siguin inclusius. Més concretament, es pretén complir amb aquest objectiu mitjançant: **(i)** l'establiment de criteris que orientin l'organització i la gestió de centres, **(ii)** l'ordenació de les mesures i suports per a l'atenció educativa i per a la continuïtat formativa de tots i cadascun dels i de les alumnes i **(iii)** la diversificació de l'oferta de serveis dels centres d'educació especial (CEE) per esdevenir proveïdors de serveis i recursos per als centres educatius ordinaris a fi de completar la xarxa de suports a l'educació inclusiva.

A més, el decret inclou, entre altres **objectius més específics**, incrementar el percentatge d'alumnes amb necessitats educatives especials matriculats en centres ordinaris, reduir l'índex d'abandonament prematur i de fracàs escolar, millorar l'orientació i l'acompanyament a l'alumnat i a les famílies en les transicions educatives, fomentar projectes educatius de centre que afavoreixin l'èxit educatiu de tot l'alumnat o potenciar la coordinació dels professionals i la participació activa de les famílies.

Per tal d'assolir aquests objectius, el decret recull **una sèrie d'actuacions a desenvolupar** en el marc de l'educació inclusiva com són, entre d'altres, l'establiment de criteris per a l'organització i gestió de centres educatius per aconseguir l'èxit educatiu de tots els alumnes, l'ordenació de les mesures i suports per a l'atenció educativa inclusiva, la definició i compleció del mapa de recursos del territori per a l'atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu, la regulació de l'oferta d'itineraris per fomentar la promoció i la continuïtat educativa de l'alumnat, l'establiment del marc de coordinació i cooperació dels agents i institucions involucrats en la xarxa d'atenció integral de l'alumnat, l'escolarització en centres ordinaris de l'alumnat que fins aleshores era principalment atès en CEE, o la planificació i implementació d'una oferta formativa adient per al professorat i altre personal d'atenció educativa.

A més, per aconseguir un sistema educatiu inclusiu, el decret estableix tres grans grups de mesures i suports en funció del grau d'intensitat de suport que requereixi l'alumnat: intensius, addicionals i universals. D'una banda, les **mesures** fan referència a les accions i actuacions organitzades pels centres destinades a reduir les barreres de l'entorn educatiu que poden obstaculitzar

el progrés de tots els alumnes, a prevenir les dificultats d'aprenentatge i a assegurar un millor ajustament entre les capacitats dels alumnes i el context d'aquest aprenentatge. D'altra banda, els **suports** es defineixen com els recursos personals, metodològics, materials i tecnològics, així com els ajuts contextuals i comunitaris dels centres, necessaris per aconseguir que les mesures planificades siguin efectives i funcionals per assolir l'èxit educatiu de tots els alumnes. Els suports han de fomentar l'autonomia per permetre a l'alumne/a l'accés al currículum, han d'adaptar-se d'una manera flexible a les seves necessitats i fortaleces i també a les del context. L'objectiu final és fer possible la retirada del suport o disminuir-ne la intensitat.

Passats els primers 5 anys des de l'aprovació del decret, s'ha dut a terme una avaluació de la implementació de les mesures i suports intensius (MSI) que es deriven del Decret 150/2017. A continuació, es presenten les principals conclusions que es deriven d'aquesta avaluació, així com un breu resum de la metodologia que s'ha desenvolupat per fer un seguiment efectiu del desenvolupament de l'escola inclusiva en els propers anys.

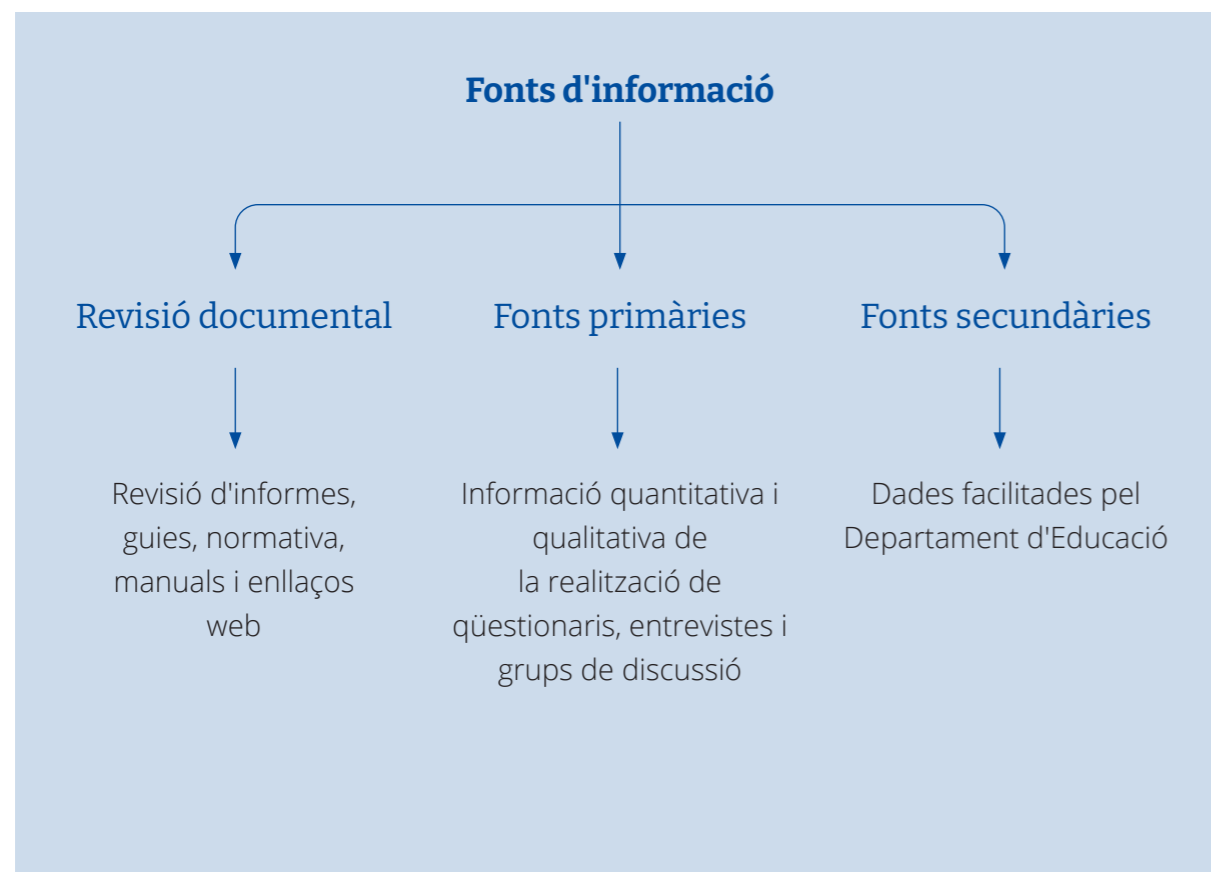
La finalitat principal d'aquesta avaluació és determinar com funcionen els serveis, recursos i activitats analitzats i la seva adequació a les necessitats existents. Així doncs, les **actuacions, recursos i serveis educatius objecte d'avaluació** són: les mesures i suports intensius (MSI) que van dirigits a l'alumnat amb necessitats educatives especials (NEE), les actuacions dels EAP dirigits als alumnes amb NEE pel paper clau que realitzen en l'avaluació psicopedagògica de reconeixement de les NESE –en concret, les NEE –, i l'assessorament que realitzen a tota la comunitat educativa –i els CRETDIC– per donar suport als alumnes amb trastorns de desenvolupament i de la conducta, i assessorament a la comunitat educativa. Les MSI dirigits a l'alumnat amb NEE inclouen les següents:

- Centres de Recursos Educatius per a Discapacitats Auditius (CREDA), Centres de Recursos Educatius per a Discapacitats Visuals (CREDV), Centres d'Educació Especial Proveïdors de Serveis i Recursos (CEEPSIR), Suport Intensiu a l'Escola Inclusiva (SIEI), Aula Integral de Suport (AIS) i Suport Intensiu a l'Audició i Llenguatge (SIAL).
- Els serveis educatius: Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògics (EAP) i Centres de Recursos Educatius per a Alumnes amb Trastorns del Desenvolupament i la Conducta (CRETDIC).

Per dur a terme l'avaluació, s'ha seguit una **metodologia** consistent en tres fases principals:

1. Elaboració de la **teoria del canvi** que descriu el fonament teòric en el qual es basa una intervenció pública, en justifica la necessitat i en descriu el funcionament. La teoria del canvi serveix de guia per realitzar l'avaluació de la implementació i poder determinar si les actuacions s'han dut a terme segons el que s'havia previst.
2. **Recollida d'informació** per a l'avaluació, qualitativa i quantitativa. S'han utilitzat tres fonts principals d'informació, tal com es descriu a la Figura 1 següent.

FIGURA 1. **Fonts d'informació utilitzades per a l'avaluació de la implementació del Decret 150/2017**

3. **Avaluació de la implementació:** anàlisi de la informació disponible per respondre les preguntes d'avaluació i contrastar la realitat amb la teoria del canvi. L'avaluació de la implementació desenvolupada té com a objectiu determinar la suficiència i adequació de les MSI objecte d'estudi, conèixer com funcionen els serveis i explorar la cobertura de les necessitats existents. Aquest informe presenta un resum de les principals conclusions que s'han obtingut d'aquesta avaluació.

2. Teoria del canvi

La teoria del canvi és la descripció del fonament teòric en el qual es basa una intervenció pública. En justifica la necessitat i en descriu el funcionament. Serveix de guia per realitzar l'avaluació de la implementació i per determinar si les actuacions s'han dut a terme segons el que s'havia previst. La teoria del canvi inclou la descripció del context social i les necessitats que justifiquen la implementació del decret, els seus objectius estratègics i operatius, la població diana, els recursos econòmics, humans i materials necessaris (*inputs*), els processos i activitats, els productes (*outputs*) i els impactes (*outcomes*).

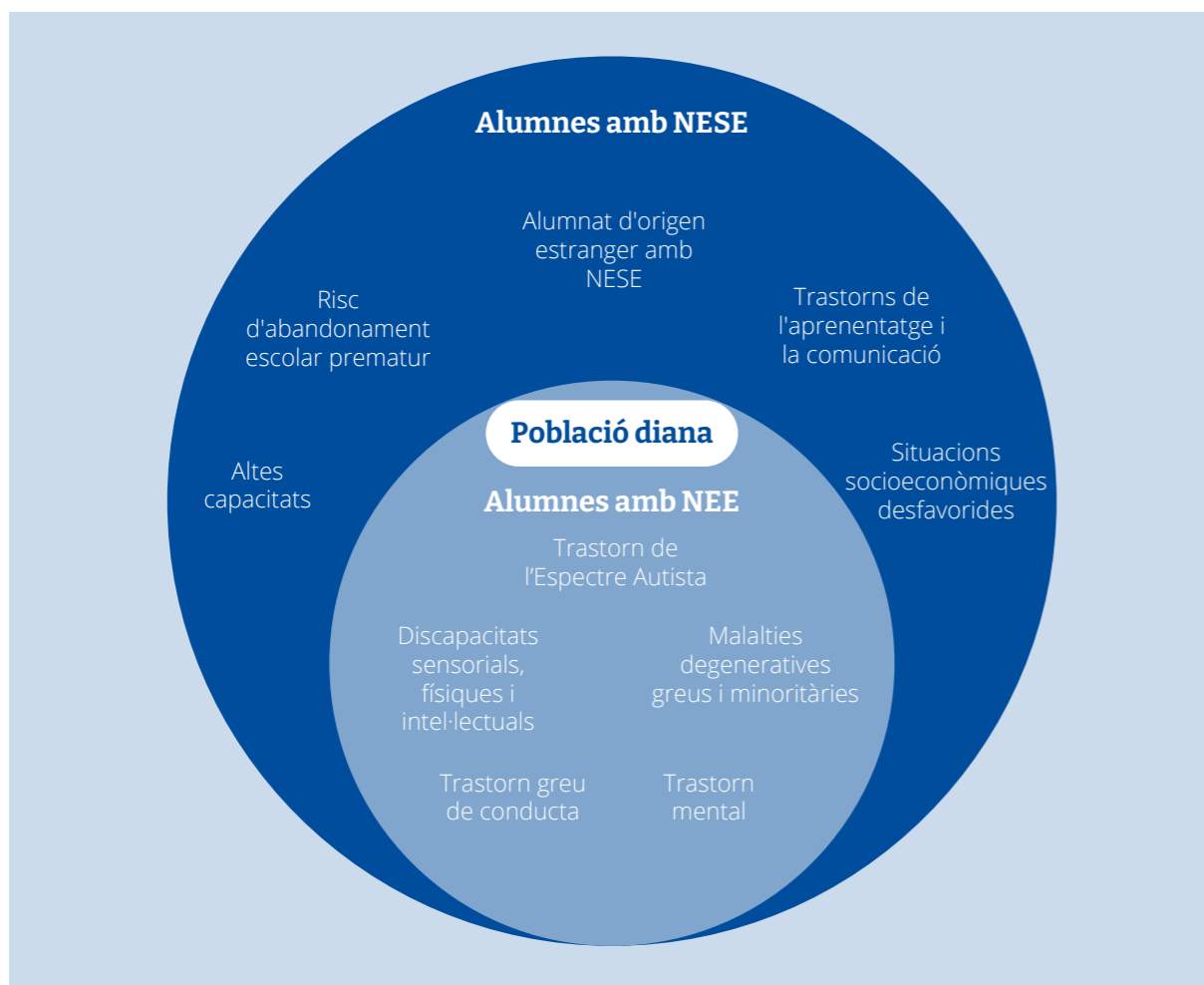
Els objectius estratègics i operatius de les MSI dirigides a alumnes amb NEE dels EAP i dels CRETDIC es van establir a partir de dos grups de discussió amb l'equip responsable del Departament d'Educació, i són els que es presenten a la Taula 1:

TAULA 1. **Objectius estratègics i operatius**

Objectius Estratègics Generals	Objectius operatius
<p>Garantir un sistema inclusiu per a tot l'alumnat</p> <p>Incrementar l'èxit educatiu de l'alumnat amb NEE</p>	<p>Incrementar les dotacions de personal</p>
Objectius Estratègics Específics	<p>Formar el personal docent i d'atenció educativa en les MSI</p>
<p>Millorar la detecció primerenca de les NEE</p>	<p>Incrementar el nombre de MSI</p>
<p>Millorar l'atenció educativa dels alumnes amb NEE en centres ordinaris</p>	<p>Dotar d'equipament tecnològic l'espai i els alumnes amb NEE</p>
<p>Generar les condicions que permetin la continuïtat al sistema del alumnes NEE durant l'etapa postobligatòria</p>	<p>Millorar l'assessorament als centres</p>
<p>Incrementar el nombre d'alumnes amb NEE que s'escolaritzen en centres ordinaris</p>	<p>Promoure la implicació i participació de les famílies i alumnes amb NEE</p>
<p>Incrementar la continuïtat del nombre d'alumnes NEE en els centres ordinaris</p>	<p>Millorar la gestió, l'organització i la coordinació de les MSI</p>
<p>Millorar les competències i coneixements de les MSI del personal docent i d'atenció educativa</p>	

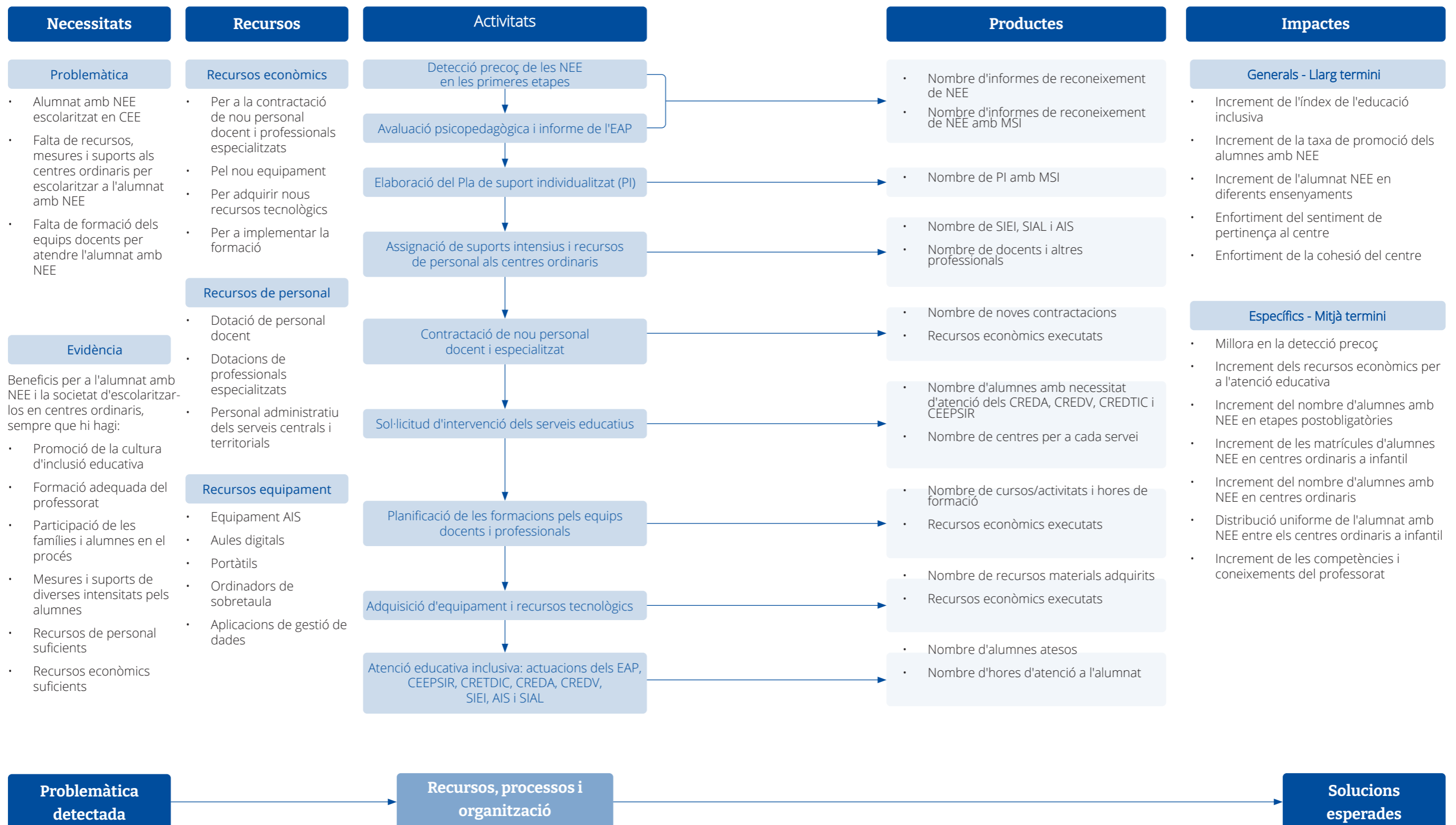
Pel que fa a la població diana, el decret va dirigit **a tot l'alumnat dels centres educatius sostinguts amb fons públics dins de l'àmbit no universitari**. No obstant això, aquesta avaluació se centra tan sols en un conjunt d'activitats del decret. En concret, les MSI, que van dirigides als alumnes amb NEE que es troben en aquests centres i ensenyaments; als EAP, pel paper clau que realitzen en l'avaluació psicopedagògica de reconeixement de les NESE (en concret, les NEE) i en l'assessorament a tota la comunitat educativa; i als CRETDIC, per donar suport als alumnes amb trastorns de desenvolupament i de la conducta i per assessorar a la comunitat educativa. Així mateix, aquesta avaluació se centra principalment en els ensenyaments de segon cicle d'educació infantil, educació primària i ESO, atès que la majoria de les actuacions objecte d'anàlisi van dirigides a aquestes etapes educatives. Segons l'article 81 de la Llei 12/2009 d'educació (LE) i la seva concreció al Decret 150/2017, definim les NEE associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns greus de conducta, trastorns mentals i malalties degeneratives greus i minoritàries, tal com es mostra a la Figura 2.

FIGURA 2. Població diana de la teoria del canvi i de l'avaluació de la implementació

Finalment, la Figura 3 descriu el model lògic de la teoria del canvi, que resumeix de forma visual tota la cadena lògica dels seus components.

FIGURA 3. Model lògic de la teoria del canvi

3. Resultats de l'avaluació i recomanacions

A continuació es presenten els resultats obtinguts de l'avaluació realitzada entorn de quatre qüestions essencials, així com les principals recomanacions de política que se'n desprenen. Així mateix, es mostren els resultats obtinguts en relació amb altres qüestions més transversals però també molt rellevants de cara a poder millorar la implementació de l'escola inclusiva a Catalunya.

3.1. Priorització i utilització dels recursos

L'assignació de recursos educatius i de personal docent i especialitzat per a l'atenció de les NEE és el resultat d'un procés que involucra diversos agents i que es pot dividir en diferents fases, des de la detecció de la necessitat de suport a un/a alumne/a fins a l'assignació dels recursos de personal docent o especialitzat a un centre educatiu.

En cas que un/a alumne/a necessiti aquests suports educatius i el centre on s'escolaritza no en disposi, es fa un requeriment als territoris. Donat que els recursos són finits i insuficients per cobrir totes les demandes, es fa necessari aplicar criteris de prioritització dels recursos. S'ha detectat que els criteris que s'utilitzen són diversos i en alguns casos difereixen entre territoris.

Les variables que els serveis territorials i el Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) declaren tenir en compte a l'hora de prioritzar els recursos educatius són:

- El nombre d'alumnes amb NEE
- El personal i MSI existents al centre
- El grau de complexitat del centre
- La vinculació dels recursos entre etapes
- La distribució territorial dels recursos educatius destinats a l'educació inclusiva
- El grau de gravetat/urgència del tipus de necessitat de l'alumne/a

PROPOSTA: Establir uns criteris de prioritització homogenis que vetllin per maximitzar l'eficàcia dels recursos.

Si bé és important que cada servei territorial i el CEB puguin assignar i prioritzar els recursos d'acord amb les necessitats del seu territori, també és de gran utilitat disposar d'unes eines comunes per a la valoració de les necessitats que permetin aplicar uns criteris de valoració objectius i contribueixin a l'establiment d'uns criteris relativament homogenis sense perjudici, perquè després cada territori prengui les seves decisions de prioritització a partir d'aquesta informació. L'establiment d'uns criteris de prioritització homogenis que vetllin per maximitzar l'eficàcia dels recursos pot derivar en una distribució més equilibrada d'aquests criteris.

3.2. Adequació dels recursos

La despesa en actuacions en l'àmbit de l'escola inclusiva ha augmentat sostingudament i ha acumulat un increment de despesa total de 264 milions d'euros al llarg dels quatre primers anys d'implementació. S'estima que, d'aquests, 117,5 milions d'euros s'han destinat a actuacions previstes al decret, mentre que la resta s'ha destinat a altres actuacions addicionals no previstes al decret.

Els recursos de personal representen la major part de l'augment de despesa destinada a l'educació inclusiva. Les dotacions de personal dels suports intensius (SIEI, SIAL i AIS)¹ i dels serveis educatius han augmentat. Els increments més grans es troben al personal dels CEEPSIR, CREDA i EAP², mentre que el personal dels CREDV i CRETDIC s'ha mantingut aproximadament estable.

Per tal d'avaluar el grau d'adequació i suficiència dels recursos, resulta útil comparar les dotacions existents amb els objectius que la memòria de l'avaluació d'impacte del decret marcava per a cada recurs i servei educatiu. Aquest document estableix quines ràtios d'alumnes per recurs es van considerar adequades per cobrir les NEE de l'alumnat en el moment de l'aprovació del decret. El resultat d'aquest exercici, que es mostra a la Taula 2, suggereix que les dotacions de personal dels CEEPSIR, els SIEI i les AIS són més que suficients per assolir els objectius marcats, les dotacions dels EAP i els CRETDIC s'aproximen als objectius i les dotacions dels CREDA són inferiors a les dotacions considerades necessàries en 81 professionals. Com que la memòria de l'avaluació d'impacte no preveia increments pels CREDV i el SIAL, no és possible avaluar la seva suficiència d'acord amb uns criteris preestablerts.

¹ Entre el curs 2016-2017 i el 2022-2023, gairebé s'han doblat les dotacions de personal als SIEI (de 1.094 a 2.111), el nombre de mestres d'audició i llenguatge que pertanyen al SIAL gairebé s'ha duplicat (de 55 a 103) i s'ha passat de 9,5 dotacions de personal d' AIS a 100,5.

² Entre el curs 2016-2017 i el 2022-2023 s'ha doblat la dotació de personal dels CEEPSIR (de 32,5 a 65) i s'ha incrementat en un 30 % la dotació dels CREDA (fins a 459,5); i en un 18 % la dels EAP (fins a 858).

TAULA 2. Comparació dels recursos implementats i objectius marcats en la memòria de l'avaluació d'impacte

		Ràtio	Estimació de la dotació necessària*	Dotació real 2022 - 2023
Serveis educatius		Nombre de professionals		
EAP	PSI	1/7 línies INF i PRI 1/15 línies ESO	639	632 ●
	TS	1/32 línies INF i PRI 1/64 línies ESO	143	121 ●
	FISIO	1/12 alumnes amb NEE per discapacitats motrius	125	105 ●
CREDA	MALL	1/12 alumnes amb discapacitat auditiva (DA) o trastorn del llenguatge (TLL)	541	450 ●
CRETDIC		1/35.000 alumnes	29	25 ●
CREDV		--	--	35
Recursos educatius		Nombre d'unitat/grups		
CEEPSIR		1/4 o 6 alumnes que passen de CEE a ordinari	0	65 ●
SIEI**		1/1.400 alumnes PRI	845	1.043 ●
		1/900 alumnes ESO		
AIS**		1/5.000 alumnes	25-50	47 ●
SIAL		--	--	103

Font: Elaboració amb dades d'estadístiques d'educació i dades facilitades pel Departament d'Educació.

* Les estimacions s'han realitzat amb dades d'alumnes del règim general a 2n cicle d'Infantil, Primària i ESO a centres de titularitat pública i privada concertada del curs 2021-2022. Les xifres corresponents al nombre de professionals i unitats/grups corresponen al curs 2022-2023. El color verd significa que la dotació real és igual o superior a l'estimació de la dotació necessària; el taronja, que la dotació real és inferior a la necessària en igual o menys de 25 unitats; i el vermell, que la dotació real és inferior a la necessària en més de 25 unitats.

** Les dotacions del nombre d'unitats SIEI i de grups AIS s'han realitzat a través d'un càlcul estimatiu que es pot consultar a l'Informe d'Avaluació.

NOTA: Al final d'aquest informe es podrà consultar la nomenclatura de tots els conceptes exposats a la TAULA 2.

Ara bé, tot i els augments realitzats en els recursos de personal, la percepció dels agents implicats és que segueixen sent insuficients per tal d'implementar el decret i atendre les NEE de l'alumnat. Més concretament, les opinions recollides destaquen:

- Una sensació de saturació del personal dels EAP que, en particular, els impedeix potenciar la seva actuació d'orientació i assessorament.
- Falta de personal dels CREDA i els CREDV per poder atendre adequadament tot l'alumnat, i especialment dels CRETDIC, donat l'augment de les NEE susceptibles de necessitar el servei durant els darrers anys.

- El personal docent reclama més recursos per incorporar personal especialitzat dels recursos educatius (especialment SIEI) i personal d'atenció educativa (especialment monitors/es de suport) als centres ordinari per atendre l'alumnat amb NEE adequadament.
- Alguns perfils no es consideren prou formats per atendre les NEE de l'alumnat i consideren insuficients els recursos formatius als quals tenen accés.
- La falta d'aplicació de les mesures i suports universals i addicionals comporta que les mesures intenses es considerin necessàries per a una correcta atenció educativa.

PROPOSTES

- 1. Revisar i actualitzar**, si escau, **els criteris** que estableixen quin és el nombre de recursos que es considera adequat en relació amb l'alumnat amb NEE per a cada servei i recurs educatiu. Aquesta avaluació de necessitats servirà per fer un seguiment dels recursos implementats en cada MSI i podrà utilitzar-se com a guia a l'hora d'avaluar periòdicament la suficiència dels recursos. No obstant això, la interpretació resultant dels criteris ha de considerar el context en què es troba l'educació inclusiva en cada moment i els possibles canvis que puguin alterar-ne l'adequació.
- 2. Segons aquests nous criteris, ajustar la dotació** dels recursos.
- 3. Garantir la formació i capacitat present i futura** de tot el personal involucrat en l'atenció educativa a les NEE. Algunes accions que poden ser útils en aquest sentit són:
 - Fomentar que des de l'etapa universitària (particularment en els ensenyaments de magisteri i al màster de formació del professorat de l'ESO, batxillerat i formació professional) es promogui la visió inclusiva envers l'alumnat i, en particular, que s'ofereixi formació sobre les diferents tipologies de NEE (i NESE) i s'aportin recursos metodològics per atendre l'alumnat a l'aula.
 - De cara al personal docent ja present als centres ordinari, aportar més eines per donar resposta a l'aula i potenciar el rol d'assessorament que pot proporcionar l'EAP i el personal dels CEEPSIR, que tenen un alt potencial per transmetre els aprenentatges dels CEE als centres ordinari.
 - Alhora, proveir d'informació clara sobre el decret per tal que tots els agents coneguin les mesures i suports disponibles, els protocols a seguir i els circuits de coordinació formals (per exemple, mitjançant la difusió d'una infografia).

3.3 Treball en xarxa

Els serveis educatius són “una peça clau en el funcionament coordinat i cohesionat de la xarxa de suports a l'educació inclusiva” (art. 23 Decret 150/2017). Una de les funcions principals dels EAP és l'atenció i intervenció a la zona, que consisteix en l'intercanvi d'informació entre les diferents institucions involucrades en el procés educatiu de l'alumnat amb NEE, i facilita la coordinació dels diferents centres i serveis (com per exemple amb els CREDA, CREDV o CRETDIC) o departaments (Salut, Drets Socials i Justícia, Drets i Memòria). Les dades recollides permeten concloure que la coordinació entre serveis no només existeix, sinó que, a més, funciona correctament, amb els EAP com a epicentre d'aquest sistema.

Més concretament, el cicle de coordinació gira al voltant dels EAP, que actuen com a centre neuràlgic de tots els serveis, recursos i centres educatius en el marc de l'escola inclusiva. El fet que, en alguns casos, els serveis educatius es coordinin entre si a través dels EAP redueix l'agilitat del sistema, ja que tan sols afegeix tràmits i institucions que poden derivar en retards en la prestació dels serveis.

Però, tal com ja apuntava el Síndic al seu informe de 2021, encara s'observen “dèficits en l'alineament i corresponsabilitat dels actors que intervenen en l'aplicació del model d'escola inclusiva”, així com una falta de coordinació i integració dels centres i serveis educatius a l'hora de proporcionar una atenció educativa inclusiva de qualitat.

S'han detectat algunes barreres i facilitadors en matèria de coordinació dels recursos del decret:

BARRERES

- **Sobrecàrrega.** L'excés de feina provoca una disminució de la rendibilitat i de la motivació per implementar de manera efectiva l'escola inclusiva.
- **Freqüència elevada de rotacions de personal.** El personal nou ha d'aprendre els canals de comunicació concrets cada cop i, a més, aquesta rotació disminueix la familiaritat entre els i les agents que participen al sistema, ja que, per tal de participar dins del cicle comunicatiu amb freqüència i agilitat, han de conèixer-se de nou.
- **Excés de burocràcia i tràmits administratius.** Disminueix la fluïdesa i la recurrència de la coordinació entre els serveis i recursos.

FACILITADORS

- **Canals i mecanismes comunicatius preestablerts.** Aquests mecanismes preestablerts (com per exemple un formulari o un model de carta o correu) i amb una recurrència predeterminada faciliten la coordinació.
- **Elaboració d'un calendari previ.** L'establiment d'un calendari de reunions fixes a l'inici del trimestre facilita la coordinació, sobretot si molts dels professionals s'incorporen al servei al llarg del curs.

PROPOSTES

1. Per fer front a la sobrecàrrega:
 - **Incrementar** el personal.
 - Distribuir les tasques del personal amb **caràcter previ a l'inici del curs** i establir períodes de revisió de la càrrega de treball.
 - Establir mecanismes per tal que els professionals puguin fer arribar les seves **queixes i/o comentaris**.
 - Realitzar **inspeccions aleatòries** que incloguin una valoració del volum de feina dels professionals del sistema.
 - Oferir **serveis de suport** als professionals i mecanismes de gestió de la càrrega de treball (formacions, recursos materials i tecnològics, etc.).
2. Per fer front a la freqüència elevada de rotacions de personal:
 - Afavorir les **mesures d'estabilitat** dels professionals en un servei i/o recurs educatiu.
3. Per fer front a l'excés de burocràcia i tràmits administratius:
 - **Reduir els tràmits** administratius repetitius i tediosos.
 - Dissenyar **mecanismes** que permetin complir amb els requisits formals però que facilitin la tasca dels professionals.

3.4 Cobertura del servei

Pel que fa a la cobertura del servei, les principals conclusions són les següents:

- En general, ha augmentat el nombre d'alumnes amb NESE i NEE, i la proporció d'alumnes amb NEE i NESE sobre el total d'alumnes ha crescut, sobretot a l'ESO. Això es deu, molt probablement, a la combinació d'un augment dels casos i a una millora dels processos de detecció.
- Les NEE més habituals són els trastorns de l'espectre autista (TEA) i les discapacitats intel·lectuals. Els professionals destaquen també l'increment de les dificultats d'aprenentatge (sobretot del llenguatge o de la parla), així com dels casos de salut mental, com els trastorns alimentaris o les addiccions a pantalles i, sobretot, els trastorns per dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH) i els TEA.
- La distribució desigual d'aquest alumnat entre centres públics i concertats és rellevant en relació amb el suport i acompanyament que es destina a l'alumnat amb NEE als centres concertats, ja que, d'acord amb les conclusions de l'informe del Síndic de 2021, la distribució dels recursos públics per a implementar les mesures i suports és desigual entre ambdós tipus de centres.
- El sistema d'incentius als professionals dels serveis a través de l'establiment d'objectius quantitius o ràtios, si és massa ambiciós, pot provocar un efecte contrari al desitjat i derivar en comportaments estratègics per part dels professionals. Per exemple, que els serveis educatius prioritzin la reducció de la llista d'espera en detriment de la qualitat del servei prestat a l'alumnat atès.

PROPOSTES

1. Millorar els processos de detecció primerenca de les necessitats:
 - Escoles bressol i llars d'infants (inclusió dins les competències dels EAP).
 - Enfortiment de la coordinació entre els agents del sistema educatiu i sanitari a través del Programa Salut i Escola (PSiE).
2. Evitar situacions desfavorables per a col·lectius concrets:
 - Escolarització equilibrada entre centres educatius de diferent titularitat.
3. Evitar comportaments estratègics:
 - Flexibilitat en el compliment dels objectius (consensuar amb els professionals).
 - Redefinir els objectius de manera concreta i evitar frases senzilles i poc concretes.

3.5 Elements transversals

L'avaluació realitzada ha posat de manifest que la millora de l'educació inclusiva no passa només per incrementar les dotacions de recursos. S'han detectat alguns elements que dificulten la implementació del decret, i que, malgrat les dotacions de recursos, fan que el decret no generi els impactes esperats en la inclusió de l'alumnat. Aquests elements transversals són:

- **Manca de "cultura inclusiva" per part de tota la comunitat.** Cal que tots els agents involucrats tinguin la voluntat de portar la inclusió a la pràctica en cada situació (exemples: reticències en la incorporació de les AIS, SIEI convertit en un espai físic, necessitat de suport a l'aula per part dels docents, etc.).
- **Excés de mesures intensives.** És necessari un canvi de paradigma on les mesures d'atenció personalitzada a l'alumnat siguin universals, per tal que no siguin necessaris tants recursos addicionals per atendre els alumnes amb NEE i les escoles puguin ser veritablement inclusives.
- **Dèficits en l'atenció extracurricular de l'alumnat amb NEE.** S'han detectat dèficits importants en l'atenció de l'alumnat a través d'activitats complementàries, com per exemple les activitats extraescolars, el servei de menjador o el servei de transport escolar.
- **Dificultats per garantir la continuïtat formativa postobligatòria.** S'observen dèficits importants en les transicions educatives després de l'etapa secundària obligatòria, per exemple amb deficiències en les transicions educatives o amb poca oferta formativa adaptada, etc.

PROPOSTES

1. Promoure i difondre la **cultura inclusiva**:
 - Difondre els casos d'èxit de pràctiques inclusives.
 - Reforçar l'acompanyament dels docents cada cop que reben un alumne/a amb NEE a l'aula.
 - Crear una xarxa en la qual els/les docents i el personal especialitzat involucrat puguin intercanviar experiències.
 - Fomentar orientació sobre inclusió a les famílies a través de l'EAP o el centre de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP) per contribuir a combatre els prejudicis.
 - Enfortir la coordinació entre els agents del sistema educatiu + sanitari (PSiE).
2. Garantir que sempre s'apliquen les **mesures universals i addicionals** perquè les intensives no siguin tan necessàries:
 - Les activitats proposades als centres educatius haurien de ser programades prenent sempre com a base el Disseny Universal d'Aprenentatge (DUA), un mètode a través del qual tot l'alumnat pot accedir als continguts i als objectius del currículum ordinari, siguin quines siguin les seves característiques personals.
3. Garantir que **no hi hagi discrepàncies** rellevants entre l'oferta extraescolar dels centres i que aquestes activitats complementàries afavoreixin la cultura inclusiva (p. ex. adaptades a l'alumnat amb NEE).
4. Dissenyar **plans educatius inclusius** més enllà de l'educació infantil, primària i secundària obligatòria que garanteixin que l'alumnat amb NEE també té cobertes les seves necessitats en cas de continuar la seva **formació en estudis postobligatoris**.

4. Seguiment i avaluació del Decret

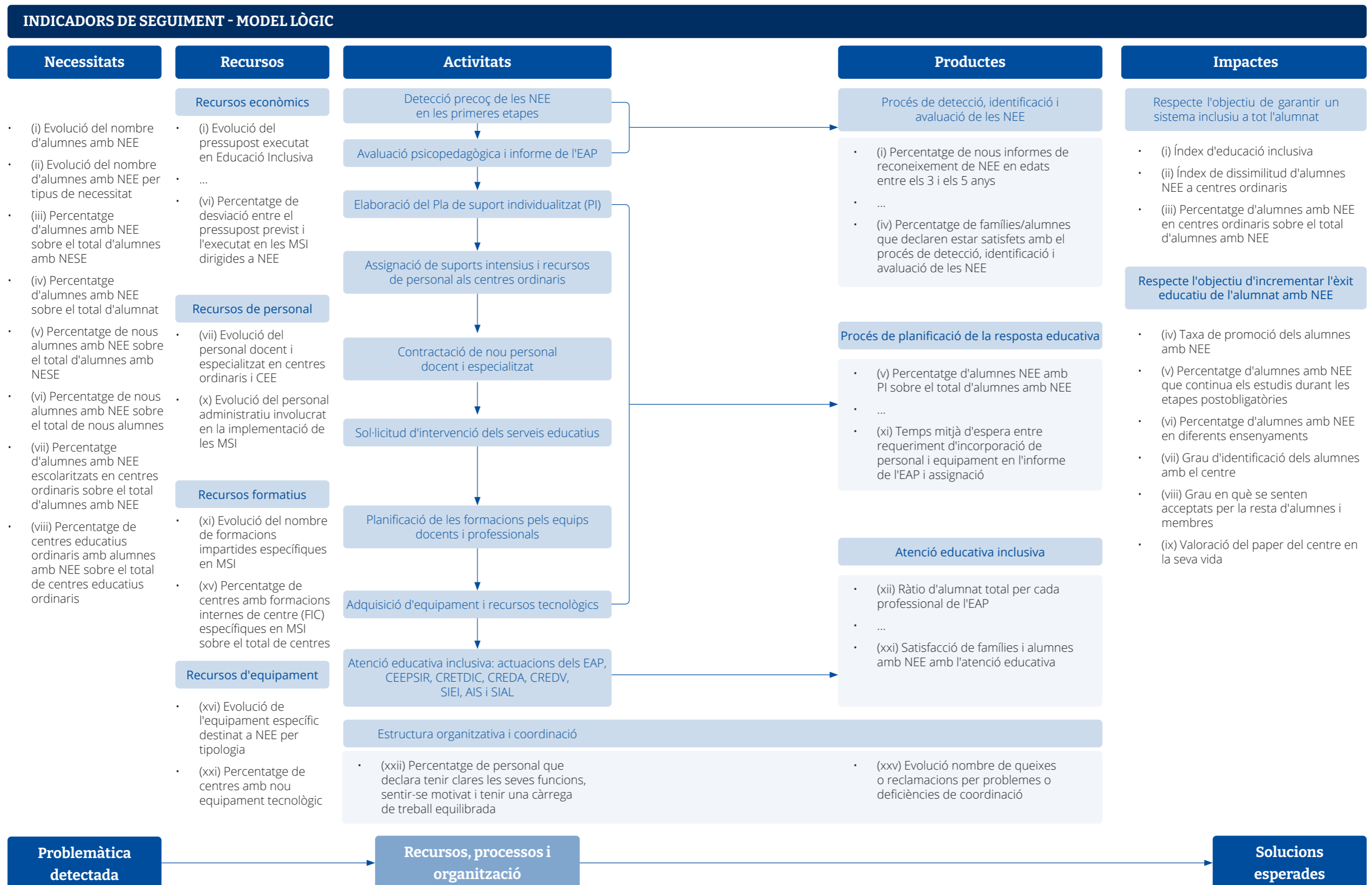
En paral·lel amb l'avaluació de la implementació del decret, s'ha desenvolupat un **sistema d'avaluació i seguiment dirigit a la comunitat educativa que permeti conèixer amb profunditat el desplegament de les mesures objecte d'avaluació i l'assoliment dels objectius de les MSI**. Concretament, aquest sistema té quatre objectius específics:

1. Avaluar la situació de l'alumnat amb NEE i les seves necessitats.
2. Avaluar els recursos emprats per executar les MSI dirigides als alumnes amb NEE.
3. Avaluar com s'estan executant aquestes MSI.
4. Avaluar els resultats i impactes produïts per la implementació d'aquestes MSI.

Així, aquest sistema d'avaluació i seguiment es configura al voltant d'aquests quatre objectius específics en forma de **quatre àrees d'indicadors interrelacionades**: **(i)** seguiment de les necessitats, **(ii)** seguiment dels recursos executats (econòmics, de personal, materials i formatius), **(iii)** seguiment de les activitats clau i els productes associats (detecció de les necessitats, planificació de la resposta educativa, atenció educativa i treball en xarxa) i **(iv)** principals resultats i impactes.

La figura 4 il·lustra el model lògic darrere les quatre àrees d'indicadors i n'inclou alguns exemples.

FIGURA 4. Model lògic de la teoria del canvi amb els indicadors de seguiment que es proposen per a cada fase

Nota: a la infografia s'indiquen el conjunt d'indicadors per cada un dels components de la Teoria del Canvi. En un exercici de síntesi, no s'han enumerat tots els indicadors però es pot consultar tota la informació al "Bloc III. Indicadors per al seguiment i avaluació del Decret" de l'informe d'avaluació.

Així doncs, s'inclouen indicadors de seguiment per a les cinc àrees del model lògic de la teoria del canvi:

- **Necessitats** (àrea 1): l'objectiu d'aquest bloc és conèixer la població a qui van dirigides les actuacions objecte d'avaluació. Més concretament, es pretén fer un seguiment dels alumnes amb NEE en el sistema educatiu, conèixer-ne les característiques i quina proporció suposen en el sistema educatiu. Alguns exemples són l'evolució del nombre d'alumnes amb NEE (en valor absolut i desagregat per tipus de necessitat) o el percentatge d'alumnes amb NEE escolaritzats en centres ordinaris sobre el total d'alumnes amb NEE.
- **Recursos executats** (àrea 2): l'objectiu d'aquest bloc és fer un seguiment de l'execució dels recursos econòmics, de personal, formatius i materials. Alguns exemples són l'evolució del pressupost executat en educació inclusiva o en les MSI dirigides a NEE, el percentatge de desviació entre el pressupost previst i l'executat en educació inclusiva o en les MSI dirigides a NEE, l'evolució del personal docent i especialitzat en cada servei educatiu, el percentatge d'hores de formació específica en MSI sobre el total de formacions, i el percentatge de centres adaptats per garantir l'accessibilitat.
- **Activitats executades i productes** (àrees 3 i 4): l'objectiu és examinar la coordinació entre agents a través del seguiment dels processos de detecció i avaluació de les NEE, de com s'està produint la planificació de la resposta educativa, de l'atenció educativa i de la cobertura de les necessitats. Alguns exemples són el temps mitjà d'espera entre la petició d'avaluació de l'EAP i l'informe de l'EAP, el percentatge de PI amb MSI sobre el total de PI, la ràtio d'alumnes total per cada professional dels serveis i recursos educatius, i l'evolució del nombre de queixes o reclamacions per problemes o deficiències en coordinació.
- **Resultats i impactes** (àrea 5): l'objectiu d'aquesta àrea és examinar si s'estan assolint els objectius principals de les MSI dirigides als alumnes amb NEE. Alguns exemples són l'índex d'educació inclusiva, l'índex de dissemblança d'alumnes amb NEE en centres ordinaris, i el grau d'identificació dels alumnes amb NEE amb els centres educatius corresponents.

5. Reflexions finals

La tasca realitzada en el marc de l'avaluació de la implementació de les mesures i suports intensius dirigits als alumnes amb necessitats educatives especials del Decret 150/2017 és un pas més en la implementació d'un sistema educatiu inclusiu eficaç, ja que inclou la recopilació i anàlisi de dades sobre l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Aquestes tasques són crítiques per a l'administració pública en la millora dels serveis públics, la presa de decisions informades, la transparència i la responsabilitat. La disponibilitat de dades precises i actualitzades és essencial per a l'èxit en la gestió pública i la prestació de serveis públics efectius i eficients als ciutadans, i és a partir de les dades recollides i posteriorment avaluades que s'han fet propostes concretes.

Així doncs, l'avaluació realitzada ha posat de manifest que, des de la implementació del Decret 150/2017, s'ha avançat exponencialment en el desenvolupament d'un sistema educatiu inclusiu, no només a través de la implementació de mesures directament derivades del decret mateix (com són l'increment de recursos econòmics, materials i de personal dirigits a les institucions vinculades amb l'educació inclusiva), sinó també a través del foment del coneixement per part de tota la comunitat (educativa, sanitària, social, etc.) sobre la importància de l'escola inclusiva.

No obstant això, de l'anàlisi duta a terme es desprèn que el sistema educatiu actual encara no és completament inclusiu i que, per tant, és necessari augmentar les mesures dirigits a aquest fi. D'una banda, cal seguir augmentant els recursos dirigits a la implementació de les mesures i suports del decret. D'altra banda, és essencial treballar en el foment d'una cultura inclusiva real de tota la comunitat implicada en l'escola inclusiva. Cal que les famílies i tots i totes les professionals siguin conscients de la importància de les aules inclusives en la igualtat d'oportunitats, la promoció de la diversitat i la millora de la cohesió social de la societat en el seu conjunt i també cal oferir-los recursos formatius per tal que disposin d'informació pràctica sobre la necessitat d'aquest decret i també sobre com dur-lo a terme.

L'escola inclusiva se centra en el marc d'un sistema educatiu adaptat a les necessitats de cada infant i, per tant, és important oferir a tot l'alumnat un espai d'aprenentatge adequat per "afavorir el seu desenvolupament personal i social", per tal que "avancin en l'assoliment de les competències de cada etapa educativa i la transició a la vida adulta", d'acord amb el que estableix el Decret 150/2017.

Glossari d'abreviacions

AIS: Aula integral de suport

CREDA: Centre de recursos educatius per a discapacitats auditives

CRETDIC: Centre de recursos educatius per a alumnes amb trastorns del desenvolupament i la conducta

CREDV: Centre de recursos educatius per a discapacitats visuals

CEEPSIR: Centre d'educació especial proveïdor de serveis i recursos

DA: Discapacitat auditiva

EAP: Equip d'assessorament i orientació psicopedagògic

ESO: Educació secundària obligatòria

FISIO: Fisioterapeuta

INF: Educació infantil

MALL: Mestre d'audició i llenguatge

NEE: Necessitats educatives especials

PRI: Educació primària

PSI: Psicopedagog/a

SIEI: Suport intensiu a l'escola inclusiva

SIAL: Suport intensiu a l'audició i llenguatge

TS: Treballador/a social

TLL: Trastorn del llenguatge

